

**Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка**

ЗАТВЕРДЖУЮ

проректор з науково-педагогічної роботи

В.Л. Шаран

підписати та прізвище

17 вересня 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Текстологія літератури

Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія (Література зарубіжних країн)
Освітньо-наукова програма	Філологія (Література зарубіжних країн)
Статус дисципліни	вибіркова
Факультет	філологічний
Кафедра	світової літератури та славістики
Мова навчання	українська
Дані про вивчення дисципліни	

Форма навчання			Обсяг дисципліни; год / кредити СКТС	Кількість годин						Вид семестрового контролю			
	Курс	Семестр		Аудиторні заняття									
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття	Самостійна робота				
										Курсова робота	Залік	Екзамен	
Очна	1	2	120/4	46	16	—	—	—	30	74	—	+	—
Заочна	1	2	120/4	12	4	—	—	—	8	108	—	+	—

Робоча програма складена на основі освітньо-наукової програми та навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (240 кредитів СКТС)

Розробник:

Куц
підпис

О.А. Куц, кандидат філологічних наук, доцент
підписати та прізвище викладача, науковий ступінь та вчене звання

Погоджено керівником групи забезпечення спеціальності:

Кравченко
підпис

Кравченко Л.-Р. С., доктор філологічних наук, професор

Схвалено на засіданні кафедри світової літератури та славістики

Протокол № 5 від 28 травня 2019 р.

Завідувач кафедри

Кравченко
підпис

Кравченко Л.-Р.С.
підписати та прізвище

Схвалено на засіданні науково-методичної ради філологічного факультету.

Протокол № 5 від 30 травня 2019 р.

Схвалено на засіданні науково-методичної ради університету.

Протокол № *7* від *17 вересня* 2019 р.

1. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни: дати загальне уявлення про текстологію як літературознавчу дисципліну, про найважливіші етапи її розвитку, основні категорії і поняття, розкрити принципи й методiku дослідження текстів літературних пам'яток.

Вивчення навчальної дисципліни «Текстологія літератури» передбачає формування у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти *компетентностей*:

- здатність до креативного науково-експериментального мислення, генерування нових наукових ідей та досягнень, дотримання норм науково-професійної етики;
- здатність до здобуття глибоких знань у галузі філології, засвоєння провідних теоретичних концепцій та методологій сучасних гуманітарних дисциплін, розуміння сучасних досягнень і тенденцій розвитку філологічних наук, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку;
- здатність збирати дані для філологічного дослідження, систематизувати та інтерпретувати їх;
- здатність розв'язувати широке коло проблем і завдань у галузі філології на основі розуміння їх природи, чинників впливу, тенденцій розвитку і з використанням теоретичних та експериментальних методів;
- здатність до реалізації завдань міждисциплінарних філологічних досліджень;
- здатність планувати й організовувати професійну та науково-інноваційну діяльність у галузі філології, зокрема в ситуаціях, що потребують нових стратегічних підходів;
- здатність демонструвати знання основних положень і концепцій в галузі теорії літератури, історії світової літератури;
- здатність обробки (коректура, редагування, коментування, реферування, інформаційно-словниковий опис) різних типів текстів;
- здатність до реалізації у власному науковому дослідженні сучасних принципів інноваційності та інтердисциплінарності філологічних досліджень;
- здатність до досягнення новітніх і значних результатів у власному філологічному дослідженні.

Програмні результати:

- розуміння місця, ролі й значення текстології в теорії і практиці редагування, науці про літературу й культуру суспільства;
- володіння знаннями про історію виникнення та розвитку текстології літератури, формування прийомів і методів текстологічної підготовки класичних та сучасних літературних творів, їх видо-типологічні характеристики;
- володіння знаннями про правила, прийоми, методи з'ясування основного й пошарового опису історії тексту твору, відтворення історії його написання та публікації;
- ґрунтовні знання про науковий рівень текстологічної підготовки тексту, правильність вибору основного його джерела, обґрунтованість та необхідність виправлень і доповнень;
- знання про критерії оцінювання складу основного корпусу тексту видання, оптимальних форм його композиції, ступеня повноти відображення редакцій, варіантів та різночитань у різних типах видань тексту, принципи атрибуції й датування;
- розуміння історико-літературної творчості спадку письменника, повноти й наукової достовірності коментарів, їх видів.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Текстологія літератури» викладається у 2-му семестрі з опорою на такий курс, як «Філософія як досвід мислення».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Під час вивчення навчальної дисципліни аспірант зможе здобути:

- глибинні знання про місце, роль і значення текстології в теорії і практиці редагування, науці про літературу й культуру суспільства;
- здатність розуміти правила, прийоми, методи з'ясування основного й пошарового опису історії тексту твору, відтворення історії його написання та публікації;
- володіння ґрунтовними знаннями про науковий рівень текстологічної підготовки тексту, правильність вибору основного його джерела, обґрунтованість та необхідність виправлень і доповнень;
- професійне вміння застосування критеріїв оцінювання складу основного корпусу тексту видання, оптимальних форм його композиції, ступеня повноти відображення редакцій, варіантів та різночитань у різних типах видань тексту, принципи атрибуції й датування;
- здатність професійно оцінювати історико-літературну творчість спадщини письменника, повноти й наукової достовірності коментарів, їх видів.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання здійснюється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС:

А (90 – 100) (*відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок*): отримує здобувач, який має ґрунтовні знання про місце, роль і значення текстології в теорії і практиці редагування, науці про літературу й культуру суспільства; здатний розуміти правила, прийоми, методи з'ясування основного й пошарового опису історії тексту твору, відтворення історії його написання та публікації; володіє ґрунтовними знаннями про науковий рівень текстологічної підготовки тексту, правильність вибору основного його джерела, обґрунтованість та необхідність виправлень і доповнень; професійно застосовує критерії оцінювання складу основного корпусу тексту видання, оптимальних форм його композиції, ступеня повноти відображення редакцій, варіантів та різночитань у різних типах видань тексту, принципи атрибуції й датування; здатний професійно оцінювати історико-літературну творчість спадщини письменника, повноти й наукової достовірності коментарів, їх видів.

В (82 – 89) (*вище середнього рівня з кількома помилками*): отримує здобувач, який має міцні знання про місце, роль і значення текстології в теорії і практиці редагування, науці про літературу й культуру суспільства; розуміє правила, прийоми, методи з'ясування основного й пошарового опису історії тексту твору, відтворення історії його написання та публікації; володіє ґрунтовними знаннями про науковий рівень текстологічної підготовки тексту, правильність вибору основного його джерела, обґрунтованість та необхідність виправлень і доповнень; застосовує критерії оцінювання складу основного корпусу тексту видання, оптимальних форм його композиції, ступеня повноти відображення редакцій, варіантів та різночитань у різних типах видань тексту, принципи атрибуції й датування; здатний оцінювати історико-літературну творчість спадщини письменника, повноти й наукової достовірності коментарів, їх видів.

С (75 – 81) (*в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок*): отримує здобувач, який має знання про місце, роль і значення текстології в теорії і практиці редагування, науці про літературу й культуру суспільства; однак не завжди розуміє правила, прийоми, методи з'ясування основного й пошарового опису історії тексту твору, відтворення історії його написання та публікації; володіє ґрунтовними знаннями про науковий рівень текстологічної підготовки тексту, правильність вибору основного його джерела, обґрунтованість та необхідність виправлень і доповнень; застосовує критерії оцінювання складу основного корпусу тексту видання, оптимальних форм його композиції, ступеня

повноти відображення редакцій, варіантів та різночитань у різних типах видань тексту, принципи атрибуції й датування; здатний оцінювати історико-літературну творчість спадщини письменника, повноти й наукової достовірності коментарів, їх видів.

D (67 – 74) (*непогано, але зі значною кількістю недоліків*): отримує здобувач, який розуміє місце, роль і значення текстології в теорії і практиці редагування, науці про літературу й культуру суспільства; однак припускається помилок у правилах, прийомах, методах з'ясування основного й пошарового опису історії тексту твору, відтворення історії його написання та публікації; знає про науковий рівень текстологічної підготовки тексту, правильність вибору основного його джерела, обґрунтованість та необхідність виправлень і доповнень; не завжди вірно застосовує критерії оцінювання складу основного корпусу тексту видання, оптимальних форм його композиції, ступеня повноти відображення редакцій, варіантів та різночитань у різних типах видань тексту, принципи атрибуції й датування; здатний оцінювати історико-літературну творчість спадщини письменника, повноти й наукової достовірності коментарів, їх видів.

E (60 – 66) (*виконання задовольняє мінімальним критеріям*): отримує здобувач, який не завжди розуміє місце, роль і значення текстології в теорії і практиці редагування, науці про літературу й культуру суспільства; припускається помилок у правилах, прийомах, методах з'ясування основного й пошарового опису історії тексту твору, відтворення історії його написання та публікації; має поверхневі знання про науковий рівень текстологічної підготовки тексту, правильність вибору основного його джерела, обґрунтованість та необхідність виправлень і доповнень; не завжди вірно застосовує критерії оцінювання складу основного корпусу тексту видання, оптимальних форм його композиції, ступеня повноти відображення редакцій, варіантів та різночитань у різних типах видань тексту, принципи атрибуції й датування; плутається в оцінюванні історико-літературної творчості спадщини письменника, повноти й наукової достовірності коментарів, їх видів.

FX (35 – 59) (*з можливістю повторного складання*): отримує здобувач, який не розуміє місця, ролі й значення текстології в теорії і практиці редагування, науці про літературу й культуру суспільства; припускається грубих помилок у правилах, прийомах, методах з'ясування основного й пошарового опису історії тексту твору, відтворення історії його написання та публікації; має поверхневі знання про науковий рівень текстологічної підготовки тексту, правильність вибору основного його джерела, обґрунтованість та необхідність виправлень і доповнень; не вірно застосовує критерії оцінювання складу основного корпусу тексту видання, оптимальних форм його композиції, ступеня повноти відображення редакцій, варіантів та різночитань у різних типах видань тексту, принципи атрибуції й датування; не здатен адекватно оцінювати історико-літературну творчість спадщини письменника, повноти й наукової достовірності коментарів, їх видів.

F (0 – 34): отримує здобувач, який не розуміє місця, ролі й значення текстології в теорії і практиці редагування, науці про літературу й культуру суспільства; припускається грубих помилок у правилах, прийомах, методах з'ясування основного й пошарового опису історії тексту твору, відтворення історії його написання та публікації; не знає про науковий рівень текстологічної підготовки тексту, правильність вибору основного його джерела, обґрунтованість та необхідність виправлень і доповнень; абсолютно не вірно застосовує критерії оцінювання складу основного корпусу тексту видання, оптимальних форм його композиції, ступеня повноти відображення редакцій, варіантів та різночитань у різних типах видань тексту, принципи атрибуції й датування; абсолютно не здатен адекватно оцінювати історико-літературну творчість спадщини письменника, повноти й наукової достовірності коментарів, їх видів.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з дисципліни є: виступи на семінарських заняттях, співбесіда за прочитаними творами, написання контрольної роботи, залік.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Вступ. Предмет та завдання курсу. Визначення поняття тексту в текстології. Завдання текстологічного дослідження. Історія становлення та розвитку текстології. Новітні напрямки в текстології. Текстологія і поетика. Текстологія й загальна теорія тексту. Лінгвістична текстологія.

Розділ 2. Історія тексту й творча історія твору. Вивчення тексту у складі збірок та у взаємодії з іншими творами. З'ясування точного тексту твору. Кодифікація текстів. Коментування текстів. Методи макротекстології. Співвідношення й зв'язок понять «історія тексту» та «творча історія твору». Зв'язок критики тексту та його історії з літературним розвитком епохи. Методи творчої реконструкції творчої історії твору.

Розділ 3. Основний текст твору. Основні текстологічні школи та їхні підходи до розуміння та вивчення основного тексту твору. Термінологічні проблеми: поняття канонічного тексту, основного тексту, справжнього авторського тексту. Звірка друкованих текстів та рукописів. Чернетка. Текстологічний паспорт твору. Поняття варіанту тексту твору. Співвідношення варіантів та редакцій. Авторська редакція. Проблема викривлення тексту твору в процесі редагування іншою особою (редактором видання). Значення варіантів і редакцій в реконструкції творчої історії твору та встановленні основного тексту.

Розділ 4. Автор і текст. Колективні твори. Літературні псевдоніми. Анонімні твори. Підробки. Поняття авторської волі в процесі встановлення основного тексту твору. Методи встановлення дати створення / написання тексту твору. Датування тексту твору як невід'ємна частина з визначення основного тексту та реконструкції творчої історії твору. Точне й неточне, абсолютне й відносне, широке й подвійне датування. Датування на основі внутрішніх ознак. Атрибуція як наукова проблема. Методи встановлення / спростування авторства. Документальне обґрунтування авторства. Стилістичний аналіз як методика атрибуції тексту.

Розділ 5. Едиційні питання текстології. Прижиттєві видання автора. Популярні видання (однотомники, вибрані твори). Змішаний тип видань. Документальні видання (факсимільні, репродукційні). Жанрові й тематичні збірки. Антології. Переклади. Розташування матеріалу у виданні. Прямий хронологічний порядок. Жанровий розподіл. Твори завершені й незавершені. Авторська композиція порядку видання творів. Авторські цикли. Допоміжний апарат видання. Встановлення основного тексту твору й едиційна практика. Структурні особливості і характеристика повного зібрання творів автора. Поняття та характеристики академічного видання.

Розділ 6. Генетична критика й текстологія. Рукопис та чернетка, текст та генеза, авантекст, мета текст, інтертекст як поняття генетичної критики. «Енергія письма», процес письма, поняття авторської волі в контексті генетичної критики. Автор та його рукопис.

Подібності й відмінності текстологічного та генетичного підходів до вивчення творчої історії твору.

Перелік тем семінарських занять

- Історія становлення та розвитку текстології.
- Текстологія й загальна теорія тексту.
- Історія тексту й творча історія твору.
- Зв'язок критики тексту та його історії з літературним розвитком епохи. Методи творчої реконструкції творчої історії твору.
- Основні текстологічні школи та їхні підходи до розуміння та вивчення основного тексту твору.
- Поняття варіанту тексту твору. Співвідношення варіантів та редакцій. Авторська редакція.
- Колективні твори. Літературні псевдоніми. Анонімні твори. Підробки.
- Датування тексту твору як невід'ємна частина з визначення основного тексту та реконструкції творчої історії твору.
- Прижиттєві видання автора. Популярні видання (однотомники, вибрані твори). Змішаний тип видань.
- Документальні видання (факсимільні, репродукційні). Жанрові й тематичні збірки. Антології. Переклади.
- Розташування матеріалу у виданні. Прямий хронологічний порядок.
- Встановлення основного тексту твору й едиційна практика. Структурні особливості і характеристика повного зібрання творів автора.
- Поняття та характеристики академічного видання.
- Рукопис та чернетка.
- Подібності й відмінності текстологічного та генетичного підходів до вивчення творчої історії твору.

7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота аспіранта з дисципліни містить: опрацювання літературознавчих та науково-критичних праць; виконання завдань згідно з переліком компетентностей, що формуються у межах кожної теми навчальної програми; підготовку до колоквіуму; підготовку до підсумкової контрольної роботи; підготовку до заліку.

1. Знайти текстуальні маркери, що засвідчують про постколоніальний характер оповідання Салмана Рушді «Рубінова каблучка».
2. Користуючись довідковою та енциклопедичною літературою, довести, що твір Джуліана Барнса «Історія світу у 10 ½ розділах» належить до постмодерністського тексту.
3. Виявити у постмодерністському тексті П. Зюскінда «Парфумер» основні риси симулякрів.
4. На основі сонетів В. Шекспіра висловити своє ставлення до автентичності їх автора.
5. Здійснити текстологічний аналіз перекладних версій «Осінньої пісні» П. Верлена Г. Кочуром, М. Рудницьким, В. Ткаченком, Б. Теном та ін.
6. Здійснити текстологічний аналіз перекладних версій «Дуїнських елегій» Р.М. Рільке В. Стусом та М. Орестом.
7. Простежити корелювання образу автора із псевдонімом у творчості Жорж Санд.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Засвоєння студентами теоретичного матеріалу з дисципліни перевіряється шляхом усного опитування; перевірки усних та письмових домашніх завдань; перевірки підсумкової контрольної роботи.

Розподіл **100** балів між видами робіт:

Поточна успішність			
Відповіді на семінарських заняттях	Колоквіум	Підсумкова контрольна робота	Залік
35	30	35	100

Поточна успішність (max = 100) складається з балів, отриманих на семінарських заняттях (35 балів), на колоквіумі (30 балів) та виконаній підсумковій контрольній роботі (35 балів).

Загальний бал (35 балів) відповідей на семінарських заняттях обчислюється за формулою: $x = \frac{A}{n} \cdot \frac{K}{5}$, де A – сума усіх поточних оцінок за чотирибальною шкалою, включаючи оцінки "2", n – кількість цих оцінок (не менше чотирьох), $\frac{A}{n}$ – середня оцінка поточного контролю.

Підсумкова контрольна робота (35 балів) передбачає виконання описових та тестових завдань з навчальної дисципліни. Сумарна кількість балів, виділених на оцінку підсумкової контрольної роботи, виводиться шляхом оцінки якості виконаних завдань, що включає повноту розкриття питання, його практичну спрямованість та можливість застосовувати у різних дослідницьких ситуаціях.

Отже, сумарна кількість балів з дисципліни загалом становить 100 балів. Оцінка виставляється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС.

Залік за талоном № 2 і перед комісією проводиться в усній формі з оцінюванням за стобальною шкалою.

Питання до колоквіуму

1. Текстологія як наука.
2. Основні поняття і терміни текстології.
3. Проблеми визначення канонічного тексту.
4. Способи датування тексту.
5. Принципи наукової публікації тексту.
6. Мемуари як історико-літературне джерело.
7. Етапи праці письменника над рукописом.
8. Щоденник як історико-літературне джерело.
9. Листи як історико-літературне джерело.
10. Архівні джерела.
11. Літературне джерелознавство як наука. Типи джерел.
12. Система довідникових видань.
13. Книга та її елементи.
14. Типи коментарів.
15. Типи анотацій.
16. Реферат. Структура та основні прийоми реферування.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Не передбачено

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Рекомендована література

а) основна

1. Барт Р. Від твору до тексту // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М. Зубрицької / Р. Барт. – Львів, 2002. – С. 491 – 496.
2. Бахтін М. Проблема тексту у лінгвістиці. Філології та інших гуманітарних науках // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М. Зубрицької / М. Бахтін. – Львів, 2002. – С. 416-424.
3. Болотнова Н.С. Филологический анализ текста : Уч. пособ. / Н.С. Болотнова. – 4-е изд. – М. : Наука, 2009. – 520 с.
4. Бурлака Г. Основні проблеми сучасної української текстології / Г. Бурлака // Матеріали V Міжнародного Конгресу українців. – Т. 1. – Чернівці, 2003.
5. Введение в литературоведение: учебное пособие для вузов по направлению и специальности «Филология» / Л.В. Чернец, В.Е. Хализев, А.Я. Эсалнек и др. / Под ред. Л.В. Чернец. – Москва : Академия, 2011. – 680 с.
6. Гришунин А.Л. Исследовательские аспекты текстологии / А.Л. Гришунин. – М. : Наследие. 1998.
7. Елина Е.Г., Книгин И.А., Пак Н.И. Текстология // Литературная энциклопедия терминов и понятий. – М., 2001.
8. Западов В.А. Текстологические принципы издания / В.А. Западов // А.И. Радищев. Путешествие из Петербурга в Москву. Вольность. – СПб, 1992.
9. Захаров В.Н. Текстология как технология / В.Н. Захаров // Проблемы текстологии Ф.М. Достоевского. Выпуск 1. – Петрозаводск, 2009.
10. Зубрицька М. Homolegens : читання як соціокультурний феномен / М. Зубрицька. – Львів, 2004.
11. Лихачев Д.С. Текстология. На материале русской литературы X–XVII веков. Изд. 2 ое. / Д.С. Лихачев. – Л. : Наука, 1983.
12. Лотман Ю.М. Внутри мыслящих миров : человек – текст – семиосфера – история / Ю.М. Лотман. – М. : Языки русской культуры, 1996. – 447 с.
13. Лотман Ю. Текст у тексті // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М. Зубрицької. – Львів, 2002. – С. 581 – 597.
14. Современное зарубежное литературоведение (страны Западной Европы и США) : концепции, школы, термины. Энциклопедический справочник / Научн. ред. И.П. Ильин. – М., 1996.
15. Феллер М.Д. Нариси про текст. Теоретичні питання комунікації і тексту. – К : Редакційно-видавничий центр «Київський університет», 1998.
16. Чудакова М.О. Рукопись и книга : рассказ об архивоведении, текстологии, хранилищах рукописей писателей : книга для: учителя / М.О. Чудакова. – Москва : Просвещение, 1986.

б) додаткова

17. Бурова С.Н. Проблемы текстологии и историко-литературный процесс / С.Н. Бурова. – Тюмень, 1971.
18. Западов В.А. Текстологические принципы издания // А.И. Радищев. Путешествие из Петербурга в Москву. Вольность. – СПб, 1992.
19. Захаров В.Н. Текстология как технология / В.Н. Захаров // Проблемы текстологии Ф.М. Достоевского. Выпуск 1. – Петрозаводск, 2009.
20. Иванова Е.В. О текстологии и датировке одного стихотворения Ахматовой в связи с его историей / Е.В. Иванова. // Русская литература. – 2008. – № 2. – С. 159–172.
21. Федотова С.В. Интерпретация трех значимых разночтений : к текстологии мелопеи Вячеслава Иванова «Человек» // Филологические науки. – 2007. – № 2.